

EKONOMISKĀ KONKURĒTSPĒJA UN INOVĀCIJA TAUTSAIMNIECĪBĀ

Baltijas Starptautiskais Ekonomikas Politikas Studiju
Centrs (BICEPS)

Latvijas Valsts Agrārās Ekonomikas Institūts (LVAEI)

1. posma rezultātu publiskā apspriešana

2015. gada 20. novembrī

Projekta uzdevumi

- Radīt datubāzi eksporta un eksportētāju darbības analīzei uzņēmumu līmenī, balstoties uz pieejamiem datiem (piem., CSP);
- Veikt speciālas uzņēmumu aptaujas, ar fokusu uz uzņēmumu konkurētspēju, produktivitāti un ēnu ekonomiku;
- Veikt virkni zinātnisku pētījumu par uzņēmumu konkurētspēju ietekmējošiem faktoriem;
- Izplatīt pētījumu rezultātus;
- Sekmēt pētniecības internacionalizāciju;
- Veicināt jauno zinātnieku ataudzi.

Darba virzieni projekta 1. posmā

- Veikta uzņēmumu aptauja un izveidota plaša datubāze, kura veido pamatu projekta pētījumiem (BICEPS);
- Sagatavots raksts par uzņēmumu eksportspēju un ēnu ekonomiku (BICEPS);
- Veiktas divas aktivitātes, vērstas uz programmas popularizēšanu un rezultātu izplatīšanu starp politikas veidotājiem un plašāku auditoriju – uzstāšanās konferencē, kā arī Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas Nodokļu politikas apakškomisijā (BICEPS);
- Publicēti 2 oriģināli zinātniskie raksti par Latvijas pārtikas sektoru (LVAEI).

1. POSMA REZULTĀTI

BALTIJAS STARPTAUTISKAIS EKONOMIKAS POLITIKAS STUDIJU CENTRS

Projekta rezultāti: uzņēmumu aptauja un datubāze

- Aptauja veikta 2015. gadā no 27. maija līdz 7. jūlijam. Aptaujas veicējs – SKDS;
- 800 respondenti - uzņēmumu īpašnieki;
- Nejauša izlase, aptver visu Latvijas teritoriju, visas nozares, mikro, mazos, vidējos un lielus uzņēmumus.
- Pirmie secinājumi:
 - Aptuveni trešā daļa no uzņēmumiem nodarbojas ar eksportu;
 - Galvenie šķēršļi eksportam: spēcīga cenu konkurence ārvalstu tirgū, apgrozāmā kapitāla nepieciešamība, ārvalstu uzņēmumu neuzticēšanās Latvijas uzņēmumiem;
 - Kā galveno produktivitāti ierobežojošo faktoru uzņēmumi min birokrātiju;
 - Daudzi uzņēmumi par nopietnu problēmu uzskata negodīgu nodokļu maksāšanu.

Projekta rezultāti: raksts par uzņēmumu eksportspēju un ēnu ekonomiku

- Pētījumā tika analizēta sakarība starp uzņēmumu eksportspēju un ēnu ekonomikas vērtējumu;
- Literatūrā ir plaši pētīts jautājums par to, vai pastāv sakarība starp uzņēmumu produktivitāti un eksportspēju;
- Cēloņsakarība var būt divējāda: (1) produktīvāki uzņēmumi vairāk nodarbojas ar eksportu, (2) eksportējot, uzņēmumi «mācās», un līdz ar to palielinās uzņēmumu produktivitāte;
- Šajā pētījumā analizētā sakarība starp eksportspēju un ēnu ekonomikas vērtējumu ir cieši saistīta ar sakarību starp produktivitāti un eksportspēju;
- Pētījums balstās uz uzņēmumu aptaujas datiem.

Projekta rezultāti: raksts par uzņēmumu eksportspēju un ēnu ekonomiku – gavenie secinājumi

- Starp uzņēmumiem, kas nodarbojas ar eksportu un tiem, kas nenodarbojas ar eksportu, nepastāv statistiski nozīmīgas atšķirības ēnu ekonomikas vērtējuma ziņā;
- Starp uzņēmumiem, kas eksportē lielu daļu no savas produkcijas un tiem, kas eksportē nelielu daļu, atšķirība ir statistiski nozīmīga: daudz eksportējošo uzņēmumu vidū ir mazāk uzņēmumu, kuri atbild, ka ēnu ekonomika ir plaši izplatīts fenomens Latvijā;
- Pagaidām nevar runāt par cēloņsakarību, tikai par korelāciju. Darbs pie pētījuma tiek turpināts.

Projekta popularizēšana un rezultātu izplatīšana

- 16. janvārī – uzstāšanās ar ziņojumu konferencē “Nodokļu politika Latvijā: iespējas un izaicinājumi”, ko rīkoja Eiropas Konservatīvo un reformistu (ECR) grupa Eiropas Parlamentā;
 - Galvenais secinājums: Latvijas nodokļu-pabalstu sistēma ir rakturojama vienlaicīgi gan ar zemiem stimuliem strādāt, gan ar zemu ienākumu pārdales pakāpi. Tas var ierobežot uzņēmumu konkurētspēju un ierobežot ekonomikas ilgtermiņa izaugsmi.
- 27. janvārī uzstāšanās ar ziņojumu “Nodokļu sistēmas iespējamā loma ienākumu nevienlīdzības mazināšanā” Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas Nodokļu politikas apakškomisijā;
 - Tika izvirzīti daži IIN reformu scenāriji, kas ļautu samazināt ienākumu nevienlīdzību un līdz ar to – palielināt ekonomikas ilgtermiņa izaugsmes potenciālu.

Plānotais darbs

- Datubāzes veidošana, eksporta un eksportētāju darbības analīzei uzņēmumu līmenī, balstoties uz CSP datiem;
- Otrais uzņēmumu aptaujas vilnis, fokusēts uz uzņēmumu eksportspēju un konkurētspēju;
- Izmantojot 1. punktā minēto datubāzi un divas uzņēmumu aptaujas, tiks veikti pētījumi, veltīti šādām tēmām:
 - Finansiālie ierobežojumi kā uzņēmumu konkurētspējas un eksportspējas noteicošie faktori;
 - Eksports kā uzņēmējdarbības attīstības veicinošs faktors;
 - Nodokļu politika un ēnu ekonomika kā uzņēmumu konkurētspējas noteicošs faktors;
 - Valsts politikas, īpaši strukturālo fondu efektivitātes novērtējums eksporta veicināšanā.
- Projekta rezultātu izplatīšana, rīkojot prezentācijas rīcībpolitikas veidotājiem un piedaloties zinātniskajās konferencēs.